

PHỐ CỔ- CHÙA CẦU, BOLSA-LITTLE SAIGÒN VÀ DU TỬ LÊ

Thời niên thiếu xa xưa lắm, xưa như chuyện cổ tích của kiếp người. Phố cổ chùa Cầu thấp thoáng nét rêu phong hoài niệm, phủ mờ những ký ức một thời.

Faifo tên gọi cũ cảng biển miền Trung nổi tiếng từ thế kỷ 17, 18, thời những thương điếm Hà Lan, Tây, Tàu, Nhật còn lưu chút hoàng kim dĩ vãng. Nay phố cổ chùa Cầu Hội An hiện nguyên hình một thị trấn điêu hiu cháy nắng dưới nóng hè miền nhiệt đới.

Đâu đó, bóng dáng một gã thiếu niên Bắc Kỳ gầy guộc lạc loài trên những con phố chưa kịp quen tên. Phố bờ sông dọc theo giòng chảy Thu Bồn có những con thuyền im lìm bến đỗ. Phố chợ sơ xác lèo tèo vài ba quán xá, chỉ đông vào ban sáng, vắng lặng lúc về chiều. Những con đường nhỏ hẹp điêu hiu nắng gió, gồ ghề cát đá chạy xuôi về biển, rẽ xuống Điện Bàn, Đà Nẵng xuyên qua những cồn cát vô danh cháy nắng quanh năm.

Cậu thiếu niên mang tên P có vẻ mặt tư lự, nhưng nét vui lại hiện về ngay trên khuôn mặt vừa thông minh vừa hóm hỉnh. Cậu biết có nhiều người đang chờ mình. Cậu là nhân vật quan trọng trong lớp nhất trường Nam Tiểu Học Hội An thời đó.

Trên con đường Trần Hưng Đạo thẳng tắp, nơi cuối là điểm đến của cậu học trò nhỏ hàng ngày. Trường Nam Tiểu Học Hội An nơi có các bạn học PM Tiến, PG Khánh, TT Hạp, TC Cảnh, NG Hân, NV Đĩnh đang chờ nghe hấn kể chuyện vui, hay cùng đá banh trước giờ vào lớp.

Đặc điểm của hấn là tiếng nói nhỏ nhẹ, có ma lực cuốn hút của một phù thủy. Cộng vào ánh mắt sâu thẳm nhìn vào cõi mộng lung.

Chẳng thế mà hấn được chọn đóng vai chính trong vở kịch thơ Hận Nam Quan đó sao? Vở kịch thơ ăn ý nhất, hấn diễn nhất của ban giám học nhà trường.

Lớp khán giả tí hon mãi miết theo dõi vở kịch. Sau phút thăng hoa là màn vỗ tay ào ào tưởng thưởng và vinh danh các kịch sĩ, nhất là cho vai chính, cậu P.

Kỷ niệm ấy đã ghi đậm một thời học sinh và theo mãi trong đời của những con người từng sống tại phố cổ Hội An vào những năm 1954-1955.

Hè đến, năm học cuối cùng của bậc tiểu học cũng kết thúc. Học sinh tản mác khắp nơi. Từ đó, kịch sĩ tí hon tên P mất hút vào giòng đời thênh thang như bóng chim chìm khuất chân trời không một dấu vết.

Thời học sinh, sinh viên qua mau trong hòa bình tạm bợ dưới chế độ Việt Nam Cộng Hòa. Tiếp đến là chiến tranh ngày càng khốc liệt.

Hàng ngày số phận con người lúc đó chỉ là cuộc đu giây bên bờ vực tử sinh. Tăm hơi cậu học trò tên P cũng mất tiêu trong bóng bễnh tiếng hát lời ca mộng mị than trách cho tình yêu và thân phận nghiệt ngã của kiếp nhân sinh. Bài “Khúc Thụy Du”, thơ Du Tử Lê, do Phạm Duy phổ nhạc:

“ Hãy nói về cuộc đời, khi tôi không còn nữa.
Sẽ lấy được những gì? Về bên kia thế giới.

Ngoài trống vắng mà thôi...Thụy ơi và tình ơi..."

Con đại hồng thủy tháng tư đen 1975 đã dâng lên chôn vùi, xóa lấp dấu vết hoàng kim một thời của xã hội miền Nam. Con người, loài vật, cây cỏ đều phải vùng vẫy, ngoi ngóp để sống còn. Một số không ít vật vờ trôi dạt, rồi rã nát và trầm tích theo thời gian. Lớp lưu vong. Lớp sống tù. Lớp chết chìm ngoài biển. Lớp còn lại ngơ ngác kiếp sống thừa. Một thời đại kinh hoàng không ai muốn nhớ. Sao nó cứ vây bám ta hàng ngày?

Thân phận kẻ di tản như bèo trôi sóng giat. Cuối cùng họ cũng bám víu, hội tụ với nhau, nhiều nhất là tại quận Cam, miền nam California. Khoảng năm 1981-82, đã xuất hiện tuần báo Tay Phải của Du Tử Lê, phát không cho bạn đọc quanh vùng Little Saigon. Lúc đó phố xá dân Việt quanh khu Bolsa chỉ lèo tèo một hai cái chợ, vài tiệm phở, vài phòng mạch bác sĩ. Du Tử Lê lúc đó đã có mặt ở nhiều nơi, làm nhiều ngành nghề. Nhưng chàng không bao giờ bỏ quên thơ và báo. Thuở đó các bạn phố cổ chùa Cầu cũng chẳng biết chàng thi sĩ nổi tiếng hào hoa lại là cậu học trò kịch sĩ tên P thời niên thiếu.

Phải mãi đến những năm 1985-86 và sau nữa, những nhân vật như Khả, Hạp, Tiến, Khánh, Hân xuất hiện thì lý lịch của chàng thi sĩ đa tài và đa tình mới được bạch hóa. Từ đó mối giao tình bằng hữu được nối lại và nồng ấm theo thời gian. Mỗi lần xuất bản một tập thơ, một cuốn sách, chàng đều sốt sắng mang đến ký tặng bạn cũ thuở thiếu thời.

Mỗi lần tình cờ gặp mặt, nhiều nhất là dưới tiệm phở Nguyễn Huệ của chủ nhân, đại ca Cảnh, nơi chàng hay lui tới, là nhóm bạn phố cổ chùa Cầu lại tay bắt mặt mừng tranh nhau ngâm bài thơ Hận Nam Quan thuở nào. Ôi kỷ niệm bé nhỏ quá! Nhưng sao lại dịu dàng và đáng yêu đến thế!

Thời gian trôi nhanh không ngờ. Những cậu bé tiểu học, nay cũng đã già. Tóc xanh ngày nào, giờ đã bạc trắng. Đã trên 60 năm rồi còn gì? Nhưng riêng kỷ niệm thời phố cổ- Chùa Cầu thì không bao giờ phai nhạt .

Tháng trước chàng thi sĩ DTL đã thanh thản bỏ cuộc chơi buồn-vui, bụi bặm đời thường. Chàng từ bỏ cả gia đình và bằng hữu thoát bay theo giòng thơ nhạc về chốn thiên thu. Chàng để lại cho đời biết bao ân tình qua những vần thơ trắc vừa tuyệt xung tưng tình yêu, vừa oán than thân phận nghiệt ngã của kiếp đời, kiếp người.

Đâu đó Khúc Thụy Du lại tiếp tục vang lên. Nhiều người một thời phố cổ chùa Cầu, nay Bolsa Little Saigon giờ đây, có lẽ đã thấm buồn hơn, hiu hắt hơn vì vừa mất đi một hình bóng thân quen.

Buồn!

Viết tại Dã Thảo Trang, San Jose
Nguyễn Viết Đĩnh

